

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת לך לך¹

י"א במרחשוון

יום שני

ג' במרחשוון

תענית 'שני' בתרא.

יום שלישי

י"ד במרחשוון

בקריאת ההפטרה קרא הרבי: "וקנני ה' יחליפו כוח" (ישעיה מ, לא) הצירי תחת הוא"ד².

(1) כן הוא שם הפרשה בתורה: אור, תורת חיים וכו', עד היום יום ולקוטי שיחות ועד בכלל (מלבד כשבאים לקצר, שכותבים 'לך' פעם אחת, כמו בקובץ מכתבים שבסוף התהלים 'אהל יוסף יצחק' עמ' 197, קטע ד"ה כל התינוקות).

(2) הרה"ח ר' יוסף יצחק שיח' אופן והרה"ח ר' טוביה שיח' זילברשטרום (האחרון כתב הביתה כששמע זאת לראשונה מפי הרבי, כיוון שלמד לקרוא אחרת), כדעת האבן עזרא שהביא המנחת ישי בתהלים לוט, וכן הוא במסורה שבמקראות גדולות שלו ושלנו, וכן נדפס בחומש 'תורה תמימה' שממנו קרא הרבי את ההפטרות. ולא כדעת הרד"ק והמנחת ישי עצמו, וכנדפס בחומש היידנהיים, בתנ"ך קורן, בתנ"ך ברויאר (שממנו נעתק 'ספר ההפטרות - חב"ד', הוצאת קה"ת תשנ"ה) ובתיקון 'איש מצליח', שהצירי נמצא תחת היו"ד וקוראים "וקנני". זאת למרות שלדעת הראב"ע והמסורה הנ"ל הרי בתהלים שם צריך לומר "וקנני", ולמעשה בכל ספרי התהלים, גם בתהלים 'אוהל יוסף יצחק' שלנו, נדפס "וקנני", אם כי לא ידוע איך קרא הרבי שם.

סוף זמן קידוש לבנה לכתחילה - כל ליל שלישי (יום שני בלילה, אור ליום שלישי).

יום רביעי

ט"ו במרחשוון

סוף זמן קידוש לבנה בדיעבד³ - ליל רביעי (יום שלישי בלילה, אור ליום רביעי) בשעה 12:02.

(3) כדעת החת"ם סופר (שו"ת או"ח סי' קב), לפרטי הדבר - ראה בס' 'קידוש לבנה - אוצר הלכות ומנהגים' להרב יעקב טננבוים, פ"ד ס"ד ובהערות.

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתקנן

ערב שבת קודש
פרשת לך לך
י' במרחשוון ה'תשע"ג

יוצא לאור עלידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק, בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י' במרחשוון ה'תשע"ג - י"ז במרחשוון ה'תשע"ג

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י' במרחשוון	הלכות כלים פרק כז-כח. הלכות מקואות... בפרקים אלו. פרק א.	הלי גירושין פרק ז.	מ"ע קט.
ש"ק	י"א במרחשוון	פרק ב-ד.	פרק ח.	מ"ע קט.
א'	י"ב במרחשוון	פרק ה-ז.	פרק ט.	מ"ע קט.
ב'	י"ג במרחשוון	פרק ח-י.	פרק י.	מ"ע קט.
ג'	י"ד במרחשוון	פרק יא. הט לבי וגוי. ספר נזיקין והוא ספר אחד עשר... הלכות נזקי ממון... בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יא.	מ"ע קט. רלו.
ד'	ט"ו במרחשוון	פרק ג-ה.	פרק יב.	מ"ע רמ.
ה'	ט"ז במרחשוון	פרק ו-ח.	פרק יג.	מ"ע רלח.
ו'	י"ז במרחשוון	פרק ט-יא.	הלי יבום וחליצה... בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע רמא.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זמן החמה	זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	72 ד'	120 ד' לפני הזריחה							
ו', י' במרחשוון	4.40	3.53	5.01	6.00	8.37	11.25	11.55	4.56.3	5.21
ש"ק, י"א במ"ח	4.41	3.54	5.02	6.01	8.37	11.24	11.54	4.55.3	5.20
א', י"ב במרחשוון	4.41	3.55	5.03	6.01	8.37	11.24	11.54	4.54.3	5.19
ב', י"ג במרחשוון	4.42	3.55	5.04	6.02	8.38	11.24	11.54	4.53.4	5.18
ג', י"ד במרחשוון	4.43	3.56	5.04	6.03	8.38	11.24	11.54	4.52.5	5.17
ד', ט"ו במרחשוון	4.44	3.57	5.05	6.04	8.39	11.24	11.54	4.51.6	5.16
ה', ט"ז במרחשוון	4.44	3.57	5.06	6.05	8.39	11.24	11.54	4.50.7	5.16
ו', י"ז במרחשוון	4.45	3.58	5.06	6.06	8.39	11.24	11.54	4.49.8	5.15

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם). שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	צה"ש	חדה"נ	צה"ש	חדה"נ	צה"ש	חדה"נ	צה"ש	חדה"נ
לך-לך	5:31	4:19	5:33	4:34	5:33	4:24	4:37	5:34
וירא	5:26	4:13	5:27	4:27	5:27	4:18	4:31	5:28

עורך ראשי: **מנחם מענדל ברוד** • עורך: **נחמיה קפלון** • הגהה: **יוסף יצחק אולידורט**
 מו"ל: מכון ליובאוויטש שעלייד צעיריאגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז
 יו"ר: הרב **יוסף יצחק הכהן אהרונוב**
 כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169
 ISSN 0793-7474 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

- לאו בזכותא תליא אלא במזל תליא?"

מתרץ אדמו"ר הזקן:

ודאי שיש מזל לישראל, כדמוכח גם ממה שאמרו רז"ל (שבת נג) "אדם אית ליה מזלא", וכן - "הכול תלוי במזלא" (זוהר ח"ג רפט). אלא שאינה דומה בחינת המזל של ישראל לבחינת המזל של אומות העולם. המזל של אומות העולם הוא - המזלות, שבעים השרים והכוכבים, שחלק ה' להם; ואילו ישראל אינם נתונים לשליטת המזלות, ומזלם הוא בחינת 'אין', שלמעלה מהשתלשלות. וכך יש לפרש את מאמר חז"ל: "אין - מזל לישראל", המזל של ישראל הוא בחינת ה'אין'.

(ליקוטי תורה דברים, עא, ד)

והאמין בה' ויחשבה לו צדקה (טו,ו)

כלום יש פלא וחידוש בזה שאברהם אבינו ע"ה, שמסר את עצמו למיתה על קידוש ה' בכבשן האש, האמין בהבטחת ה' שיהיה לו בן?

אמר אדמו"ר הזקן:

תשוקתו של אברהם היתה שיהיה לו בן שיירש את דרך עבודתו בעבודת ה'. ועל זה הובטח "אשר יצא ממעיך הוא יירשך". אבל הוקשה לאברהם: הלוא יצחק הוא בעל בחירה, וכיצד אברהם יכול להיות בטוח שילך בעקבותיו? לכן נחשבה לו לזכות אמונתו בהבטחה זו. כיצד, באמת, היה הקב"ה יכול להבטיח הבטחה כזו, והרי עלידי כן שוללים מיצחק את הבחירה החופשית? אלא הידיעה שלמעלה אינה מכריחה את הבחירה, כידוע.

(שמועות וסיפורים, חלק ג, עמ' 203)

במה אדע כי אירשנה (טו,ח)

כיצד אפשר להבין שאברהם ביקש אות וסימן להבטחת הקב"ה, וכי הבטחתו של הקב"ה עצמה אינה מספקת?

הביאור בזה: רז"ל אמרו (בבא-בתרא קל) "אין למדין הלכה לא מפי לימוד כו' (שאם לומד הרב דרך לימודו ואמר 'מסתבר טעמא דפלוני חכם' אין תלמידיו למדים משם הלכה, דשמא אם יבוא לידי מעשה ידקדק יותר ויראה טעם אחר בדבר, רשב"ם), עד שיאמרו לו הלכה למעשה". הווי אומר: הדיבור אינו מכריח שהדבר יבוא לידי מעשה בפועל, ובהחלט ייתכן הפסק בין הדיבור למעשה. לכן צריכה להיות פעולה מיוחדת שתוריד מדיבור למעשה.

ולכן, אף שהקב"ה הבטיח לאברהם בדיבור לתת את הארץ לישראל, מכלי-מקום אברהם חשש שמא לא 'יומשך' הדבר מדיבור למעשה, כי מחמת חטאיהם לא יהיו ישראל ראויים לקבל את הארץ. ואף שההבטחה מוכרחה להתקיים (שהרי הקב"ה הוא המבטיח) - עדיין קיים החשש שמא יהיה זה רק ברוחניות, ולא 'יומשך' כלל למטה בגשמיות. וברור שאם ה'המשכה' תהיה ברוחניות בלבד, רק יחידי-סגולה יוכלו לזכות בכך, כי לא כולם יהיו 'כלים' להשפעה. מה-שאינ-כן כשה'המשכה' היא בגשמיות - הרי היא לכל בני-ישראל בשווה.

לכן ביקש אברהם כריתת-ברית בעניין של מעשה-בפועל. ואז כשההבטחה מלווה במעשה-בפועל בהכרח הוא שתינתן הארץ בפועל (בגשמיות) לישראל.

(אור התורה, כרך א, דף פב)

פרשת לך-לך

לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך (יבא)

ציווי זה מופנה לנשמתו של כל יהודי ויהודי, אשר צריכה לרדת ממקור חוצבה בעולמות העליונים, דרך השתלשלות מדרגות רבות, עד לעולם הזה:
 "מארצך" – מבחינת רצון העליון (ארץ מלשון רצון);
 "ממולדתך" – מבחינת חכמה העליונה (הנקראת 'אב');
 "מבית אביך" – מבחינת בינה (שהיא בית וכלי לאב, חכמה);
 "אל הארץ" – לעולם הזה הגשמי;
 "אשר אראך" – אשר אני, מהותו ועצמותו יתברך, אראה לך. רק בעולם הזה מסוגלת הנשמה להמשיך ו'לקחת' את עצמות הבורא, על-ידי עסק התורה והמצווה.

(לקוטי שיחות כרך א, עמ' 15)

מארצך וממולדתך ומבית אביך (יבא)

"מארצך" – מרצונותיך; "ממולדתך" – ממידותיך; "מבית אביך" – משכלך. אף שרצונותיו של אברהם, וכן שכלו ומידותיו, היו חדורים קדושה, מכל מקום הם כוחות שלו (אמנם של קדושה, אבל מציאות דקדושה); ועליו ללכת "אל הארץ אשר אראך" – העבודה שהקב"ה מראה לו. אמנם, גם לפני ציווי זה פרסם אברהם אלוקות בעולם והכניס רבים תחת כנפי השכינה, אבל הוא עשה זאת מצד הכרתו והבנתו באלוקות; ואילו לאחר הציווי נכנס לסדר חדש – פרסום אלוקות מצד ציווי ה', בתור שליח ה'.

(לקוטי שיחות כרך כ, עמ' 58)

מארצך וממולדתך ומבית אביך (יבא)

התורה אינה מזכירה את גדולתו של אברהם (שהכיר את בוראו, שמסר נפשו על קידוש ה' באור-כשדים, ועוד), כפי שאנו מוצאים אצל נח (שקודם שהקב"ה דיבר אליו מקדימה התורה ומספרת שהיה צדיק ותמים). מדוע?

יש לומר, שאצל כל העמים ההתקרבות לאלוקות תלויה בכך שהם מכירים בקב"ה ומתקשרים אליו. אך אצל עם-ישראל מתבסס עיקר קירובם לאלוקות ומציאותם כיהודים על בחירת הקב"ה בהם. וכאן יש רמז לעניין זה – שייחודו של אברהם אבינו כיהודי ומעלתו הגדולה אינם מתחילים בכך שהוא התקרב לבורא, אלא שהקב"ה הבדילו וייחדו; הקב"ה ציווה והוא קיים.

(לקוטי שיחות כרך כ, עמ' 305)

ויוצא אותו החוצה (טוה)

אמר לפניו – ריבונו-של-עולם! נסתכלתי באצטגנינות שלי, ואיני ראוי להוליד בן. אמר ליה: צא מאצטגנינות שלך, שאין מזל לישראל (שבת קנו)

התוספות הקשו על זה: איך אפשר לומר שאין מזל לישראל, והרי אמרו רז"ל (מו"ק כח) "בני, חיי ומזוני

לצאת מהמציאות כדי להתאחד עם רצון ה'

הציווי "לך לך מארצך גו' אל הארץ אשר אראך" מציין התחלה של סדר חדש בעבודת האדם בעולם • כדי להשיג את רצון ה' על האדם לצאת ממציאותו, מ'טבעו', מ'מידותיו' ומה'מוחין' שלו, גם כפי שהם בענייני קדושה בלבד, ולהתמסר לקב"ה במסירות נפש • זה כוחו של כל יהודי, שגם בהיותו בעולם יוכל להתעלות מעל כל גדריו ולהתאחד עם רצון ה' • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

חלק – ויתירה מזו – היסוד והתחלה, של עבודת השם.

ב. ויובן זה בהקדם כמה דיוקים בפסוק זה:

א) בציווי "לך לך" נוגע בעיקר המקום לאן ילך אברהם ("הארץ אשר אראך"). ואילו הפסוק מפרט בעיקר את המקום מהיכן על אברהם לצאת, "מארצך וממולדתך ומבית אביך". היה מספיק לכאורה שיהיה כתוב "לך לך אל הארץ אשר אראך"³?

ב) אפילו אם רוצים לציין את המקום ממנו אברהם צריך ללכת – היה מספיק לכאורה לומר "ארצך", שזה כבר כולל גם את היציאה והליכה מ"מולדתך" ו"בית אביך"⁴ (הנמצאים ב"ארצך"). אילו הסדר היה הפוך (מבית אביך, ממולדתך ומארצך) – הרי זה בהתאם לסדר היציאה בפשטות.

ג) מכיוון שכבר כן מפרטים את שלושת

(3) ראה כלי יקר ריש פרשתנו. מפרשי רש"י שם (ד"ה אראך). רד"ה לך תרס"ז, תרפ"ג. תש"ה.

(4) ראה ד"ה לך הנ"ל.

א. "ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך"¹ הוא הציווי הראשון (של הקב"ה) בתורה ליהודי הראשון (אברהם).

וצריך להבין: הציווי הראשון ליהודי היה לכאורה צריך להיות – איך עליו לעבוד את ה', ולא אודות עניינים אחרים (כולל – סדר הליכתו ממדינה אחת לשנייה).

אמנם, בכדי (להתחיל) לעבוד את ה' כפי הדרוש, צריך מקודם להתנתק ממנהגי העולם כו', מארצך וממולדתך ומבית אביך (סור מרע ואחר-כך – ועשה טוב), אך מכיוון שכל דבר בתורה הוא תכליתי בפני עצמו (ולא רק הכנה לדבר נוסף²) מסתבר לומר שהציווי "לך לך מארצך גו'" גופא הוא (לא רק) הכנה לעבודה של אברהם, אלא

(1) ריש פרשתנו (לך לך).

(2) כידוע הראיה לזה מהולכת הדם למזבח – דאף שהולכה זו (מוכרתת) היא רק בשביל העבודה דזריקת דם על המזבח, הרי הולכה זו עצמה יש לה חשיבות וגדר של עבודה (זבחים יג, א במשנה. רמב"ם הל' פסוה"מ פ"ג ה"ד) – ראה צפע"נ עה"ת ר"פ מסעי. מהדו"ת נא, ג. ובכ"מ. לקו"ש ח"ו עמ' 188.

שמירה אחר לידה

השארית 'שיר המעלות' ליד התינוק

במה ששאלו בגליון פרשת מטו"מ השתא (תתקלט, עמ' 14), עד מתי יש להשאיר את ה'שיר המעלות' אצל התינוק והיולדת. הנה באמת צדקו דבריו, שלעניין שמירת יולדת מצינו בהלכה שדין יולדת לה עד ל' יום, ומסתבר שזו הזמן של השמירה יתירה שבה, ואפשר עד אחר ד' שבועות, כזמן הקדום (מוזכר בשו"ע אדה"ז סי' פח ס"ב), או עד שמתחזקת כל אחת ואחת לפי מזגה ובריות גופה וצער לידתה, ובפרט ביולדת בניתוח וכדומה. ועכ"פ זה נראה ברור, שאחר ששבה לבריאות שלימה כדרך הנשים הבריאות (ואחר ל' יום), לכאורה לא שייך גבה עניין השמירה ('שיר המעלות'), וכמדומה שאין מנהג אנ"ש לאחר יותר מכך.

אמנם בקשר למה שציינן גבי התינוק שרק עד ג' ימים אחר הברית נוגע העניין של "השמירה", הנה בזה יש להעיר, דמפורש מצינו בשיחות הרבי כמה פעמים (כגון ביחידות כללית ט"ז אדר תשמ"ז ס"ט, התוועדות ח"ב עמ' 646) שעניין תליית ה'שיר המעלות' נועד, מלבד עניין השמירה שבו – לגרום שהילד יראה דברי קדושה סביבו, שזה ישפיע על כל ימי חייו.

יתירה מכך, הרבי הדגיש (ראה בשיחת ש"פ קדושים תשל"ו ס"ד, שיחות קודש ח"ב עמ' 170), שמשום הצורך שהתינוק יראה מיאמו הראשון ואילך רק דברים טהורים ואותיות קדושות, יש לתלות בחדרו עניינים של תורה, כדי שענינו יראו קודש, ואזי יינטע בליבו יסוד התורה שאחר כך יוכל ללמוד ולקיים.

אמנם שם בשיחה משמע שתליית 'שיר המעלות' קשורה לזמן לידתו של התינוק, אבל אין משם משמעות שיש להסיר זאת אחר-כך, ובפשטות ניתן לקיים את הראייה של דברי הקדושה גם בהמשך תליית 'שיר המעלות' מול עיני התינוק, ובהוספת (או החלפתו ב) דברי קדושה אחרים המנויים שם בשיחה (מזוזה, ספרי קודש, קופת צדקה, ברכון, ק"ש, אל"ף-בי"ת וכו'. ואם צריך – כלי בתוך כלי).

ובכל כגון דא, יש להישען על מנהג הקהל, ש"אם לא נביאים הם וכו'" (פסחים סו, א), ו"פוק חזי מאי עמא דבר" (ברכות מה, א. ערובין יד, ב ובפרש"י שם, ועוד).

הרב ישראל הלפרין, חבר הכולל לדיינות "אור יעקב" רחובות

עלידי שעובד את ה' (עלידי התורה ומצוותיה) שברא ועומד למעלה מהעולם, ועלידי זה – לגלות אלוקות בעולם סביב, וגם להעלותו – את העולם – למעלה מכפי שהוא מצד הבריאה (כשאלוקות בו בעולם), אף-על-פי שגם מצד עצמו עולם על מילואו נברא¹⁰ עלידי הקב"ה שהוא תכלית הטוב ומטבע הטוב להטיב, ובמילא הבריאה מצד עצמה היא טוב.

ובלשון המדרש¹¹, שבמתן תורה נפעל חיבור עליונים ותחתונים (ביטול הגזירה שעליונים לא יירדו למטה ותחתונים לא יעלו למעלה) – הכוח שבניישראל, כפי שהם נמצאים למטה (בתחתונים), יוכלו לעלות למעלה, ולגלות אלוקות (עליונים) במציאות התחתונים, ועד בעולם הזה התחתון שאין תחתון למטה ממנו.

אשר ההתחלה בזה נעשית עלידי "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך"¹²:

"ארצך", "מולדתך" ו"בית אביך" הם שלושת העניינים הכלליים שפועלים ומשפיעים על אישיותו והנהגתו של אדם:

הנהגתו הטבעית של אדם היא לפי הטבעיות (וארציות), התכונות, איתם הוא נולד – "ארצך".

ההרגלים ואופני ההנהגה ונימוסי האדם שנפעלים ומושפעים עלידי השפעת המקום (המדינה, העיר) שנולד בה – "מולדתך".

ההדרכה והשפעה שהוא מקבל מהבית – "בית אביך" (שהיא יותר חזקה מההשפעה ממקומו, "מולדתך")¹³. ובאופן של "בית אביך", כולל גם שלימות האדם – שבאה עלידי ההדרכה מ"בית אביך", ומתגלית כשהאדם מתבגר ומגלה את כוחותיו, ונעשה אדם יציב, שיכול לצאת (עלידי שמשמש בשכל) מהגבלותיו הטבעיות, כולל – אלו שהיתוספו לאחר שנולד.

ובפרטיות יותר ישנם שלושה עניינים אלו בכל

העניינים, למה באמת הסדר בזה אינו בהתאם לסדר היציאה בפשטות: קודם יוצאים "מבית אביך", לאחר מכן "ממולדתך", ואחר כך "מארצך". (ד) בה בשעה שציוו לאברהם בפרטיות מהיכן עליו ללכת (כנ"ל) – למה לא ציוו לו שום פרטים להיכן ללכת⁵ (מלבד "אל הארץ אשר אראך", אראך לשון עתיד), בכדי שיוכל להיות לו איזה שהוא מושג בתכונות המקום וכו', כדי שיוכל להתכונן ולקחת את העניינים המתאימים בשביל לחיות במקום החדש (כפי שהסדר הוא בטבע העולם).

(ה) מדוע דיבור ה' לאברהם לא בא לאחרי ההקדמה שהקב"ה התגלה אליו – כפי שמופיע בכמה וכמה דיבורי ה' בתורה⁶? ורק לאחרי זה⁷ היה – "ורא ה' אל אברם ויאמר לזרעך גו"⁸.

ג. ויש לומר הביאור בכל זה:

ידוע⁹ שב"ויאמר ה' אל אברם לך לך גו" התחילה עבודת ההכנה (של אברהם אבינו) למתן תורה, כאשר בניישראל נהיו למציאות שלימה ותמידית של עם ה' – "ובנו בחרת מכל עם ולשון"⁹.

מזה מובן שבציווי "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך" (הציווי הראשון ליהודי הראשון, כנ"ל) מתבטא היסוד ותוכן העבודה של עם-ישראל, של כל יהודי ושל כל בניישראל.

הביאור בזה:

החידוש הכללי של עבודת בניישראל (שבשלימות נפעל במתן תורה) הוא, שמבלי הבט על כך שיהודי נמצא נשמה בגוף בעולם הגשמי, עולם מלשון העולם והסתר, הנתון לחוקי הטבע ומנהגי העולם, הוא נולד עם תכונות נפש מסוימות, ומושפע מהסביבה וכו' – יש בכוחו של יהודי לצאת ולהתעלות למעלה מהגבלות,

(5) ראה תנחומא ישן (נעתק בתו"ש פרשתנו עה"פ): נסיון בתוך נסיון – שלא אמר לו לאיזה מקום לילך. וראה גם אוה"ח הק' ריש פרשתנו, ושם יב, ד.

(6) כקושיית אוה"ח עה"פ.

(7) פרשתנו יב, ז.

(8) ראה תו"א פרשתנו יא, ג. תו"ח שם פג, סע"ד ואילך. אוה"ח שם תרעה, ב ואילך. לקו"ש חט"ו עמ' 83 ואילך. ס' הערכים חב"ד ערך אברהם ס"ד. וש"נ.

(9) ברכת ק"ש. וראה שו"ע אדה"ז או"ח ס"ס ס"ד.

(10) ב"ר פי"ב, ו. פי"ד, ז.

(11) שמו"ר פי"ב, ג. תנחומא וארא טו.

(12) ראה לקו"ת לג' פרשיות עז, איב (וראה גם אוה"ח פרשתנו תרפד, ב. תרפז, ב), שויאמר ה' אל אברם לך לך גו' הוא כעניין ביטול הגזירה דמ"ת.

(13) ראה כלי יקר ריש פרשתנו.

שנכתבה לפני כיוכל שנים לקבלת פני משיח צדקנו, שנמסרה למשמרת סת"ם לבדוקה על-ידי הקאמפיוטער [=מחשב], וברוך'ה' נמצאה תורת ה' תמימה ונקייה[ה] מכל טעות, וקיבלנו ברכת תשואת חן על הבשו[רות] ט[ובות] מכ"ק אדמו"ר שליט"א, אשר שמח מאד בקבלו דו"ח התוצאות".

מקור לדברי הרבי במכתב

בהמשך הוא כותב: "בעמוד 25, הקטע האחרון המתחיל 'כשם שספר תורה היא בתוקפה ובשלימותה דווקא כאשר ישנם בה כל אותיותיה, ללא כל הפרש אפילו וא"ו של ושושעת שסע', ושם למטה בהערות וצייונים מוזכר רק מקור פסוק זה בפרשת ראה יד, ו. "והנה הקורא יתמה מדוע בחר כ"ק אדמו"ר שליט"א דווקא פסוק זה ומה חידוש יש בו? "התשובה לזה כי בזוהר-הקדוש פרשת אחרי

(עא,א) מובאת עובדא נוראה עם ר' חזקיה ור' ייסא שפעם אחת היתה גזירה רעה רחמנא-ליצלן בעולם ויצאו עם ספרי-תורה לעורר נשמות הצדיקים בבית-החיים בגוש חלב לבקש רחמים להעביר הגזירה וצער בעולם, ונדחו נשמות הצדיקים בגלל טעות דמלא במקום חסר בתיבת 'שושעת שסע', דהווי משקר בשמא דמלכא (ודכל התורה כולה שמוותיו של הקב"ה). עיין שם המעשה באורך. "ועיין עוד בזוהר הקדוש פרשתנו (ויחי) רכה,א לשון הרשב"י: "ומינין בני עלמא דצווחין ולית (ח"ו) מאן דאשגח עלייהו, יהדרון רישא לכל סטרי עלמא ולא יתובן באסוותא. אבל חד אסוותא אשכחנא להו בעלמא - ולא יתיר - בהווא אתר וכו' ואשתכח בינייהו ספר תורה דלא משתקר ביה, כד מפקי האי, בגיניה מתערי עילאי ותתאי... עיין שם. ועיין עוד בספר 'כתם פז' להגאון הקדוש רבי שמעון ממגורשי ספרד בעל מחבר הפזמון הידוע 'בר יוחאי' ברוממות העניין".

אדם גופא (לא רק מצד השפעת הסביבה)¹⁴: "ארצך" - טבעו (מתולדתו), רצונותיו הטבעיים (ארץ לשון רצון); "מולדתך" - מדותיו (ש"נולדים" על-ידי התבוננות תחילה ולא המדות שהם מתולדתו); "בית אביך" - מוחין (אב, חכמה)¹⁵. הציווי "לך" עניינו, שהוא צריך ללכת ולצאת מכל ג' עניינים אלו: לך (וצא) מהטבע שלך (ארצך); המדות שלך, וההשפעה של המקום (מולדתך); והמוחין שלך ושלימות האדם (בית אביך).

שכן, אפילו כאשר כוחותיו (טבעו, מדות ומוחין) מונחים בקדושה ואלוקות - הרי זה קשור עדיין עם מציאותו (טבע, מידות ומוחין - שיש להם ציור מסוים), אמנם זו מציאות מצד הקדושה אך עם זאת הרי זו מציאותו; הדרך להתאחד עם הקב"ה (ארץ אשר אראך), היא על-ידי זה שהולך (לך-לך) ממציאיותו, גם מציאותו דקדושה¹⁹, והולך "אל הארץ אשר אראך". כפי שהיה אצל אברם - שאף-על-פי שגם כאשר

צריך ללכת ולצאת מכל ג' עניינים אלו: מהטבע שלך (ארצך); מהמידות שלך, וההשפעה של המקום (מולדתך); ומהמוחין שלך ושלימות האדם (בית אביך)

היה ב"ארצך", "מולדתך" ו"בית אביך" (לפני ה"לך לך") הכיר את בוראו (לשלוש שנים²⁰, והכרה נעלית בזה²¹ - לבן ארבעים²², בן מ"ח²³ ובן נ"ד²⁴), ועבד את ה' (קיים את כל המצוות עד שלא ניתנו, וכמו שכתוב²⁵ "עקב אשר שמע אברהם בקולי", כמניין עק"ב שנים²⁶), עשה חסד עם אחרים ופרסם אלוקות וכו', ועד שהגיע לשלימות של "בן 27 חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן"²⁸, שמרמוז וקאי על שלימות עבודת המידות (שבע²⁹ פעמים עשר

והכוונה והתכלית של ההליכה היא - ללכת "אל הארץ אשר אראך", להתמסר לגמרי לרצון (ארץ) שהקב"ה מראה (אשר אראך, כך שאין לו שום מושג לגבי המקום שאליו הוא הולך, כי אם - אשר אראך) - עניין המסירות נפש (מסירת הרצון), שלמעלה מכל טעם ודעת, שהולך ומוסר את כל רצונו, טבע, מדות ומוחין, וכל הפרטים היוצרים את מציאותו - להקב"ה, כך שהרצון של הקב"ה (ארץ אשר אראך) נעשה רצונו, ארצו¹⁶ ("כל הארץ אשר אתה רואה לך אתגנה ולזרעך עד עולם"¹⁷), מכיוון שהוא מתאחד עם "ארץ" (רצון ה') שמראים לו ("אשר אראך"), כידוע שעל-ידי הראיה מתאחד הרואה עם הדבר הנראה, בתכלית ההתאמתות והקליטה¹⁸, עד - תכלית ההתאחדות.

14) ובלשון החקירה והחסידות: מוטבע מורגש ומושכל. ובלשון הקבלה: עיבור יניקה ומוחין (ראה ע"ח שער זה. תו"א יתרו סח, ג. ד"ה ביום השמע"צ תש"ג (עמ' 55 ואילך). ובכ"מ).
15) ראה סד"ה לך תש"ה. לקו"ש ח"כ עמ' 59. עמ' 305.
16) ראה ד"ה לך תש"ה (ס"ע 89. עמ' 95): "לך מארצך גו' אל הארץ אשר אראך", "פי' קום וצא מן הגשמיות שלך, גיי ארויס פון דיניע גשמיות, אל הארץ אשר אראך והוא אל אותה הגשמיות אשר אראך, און גיי אריין אין די גשמיות וואס איך ועל דיר באווייזן, הרי שהעיקר הוא רק חילוף מציאות הגשמיות ולא מהות הגשמיות כו".
17) פרשתנו יג, טו.
18) ולכן "אין עד נעשה דיין כו' דכיוון דחזויהו כו' לא מצו חזו

לי זכותא" (ר"ה כו, א. וראה לקו"ש ח"ו עמ' 121 ובהערות שם).
19) ראה גם לקו"ש ח"א עמ' 18. חט"ו עמ' 91. ח"כ עמ' 59. חכ"ה עמ' 52.
20) נדרים לב, סע"א. ב"ר פ"ל, ח. וש"נ.
21) ראה לקו"ש ח"כ עמ' 14 ואילך.
22) רמב"ם ריש הל' ע"ז.
23) ב"ר שם. וש"נ.
24) דיעה הא' בפס"ר פ' בא.
25) תולדות כו, ב ובפרש"י.
26) נדרים שם ובפרש"י. ועוד.
27) פרשתנו יב, ד.
28) או שבעים שנה (בעת ברית בין הבתרים) ביציאה הראשונה של אברהם מחרן - תוד"ה וגמירי ע"ז ט, א. דעת זקנים מבעה"ת פרשתנו יב, ד. וראה פרש"י בא יב, מ.
29) תו"א פרשתנו יא, ד. תו"ח שם צ, ב ואילך. אוה"ת שם תתרפ, ב.

(שלימות המשכת המוחין)³⁰ - שבעים, בחינת חיצוניות (המידות), וה' חסדים המגדילים המוחין במידות בבחינת הפנימיות³¹) - אף-על-פי-כן, בכדי שיתאחד עם הקב"ה, היה צריך להיות "לך מארצך וממולדתך ומבית אביך" (לצאת מהמציאות הקודמת, הטבע, מידות ומוחין שלו, גם המציאות דקדושה של אברם), וללכת "אל הארץ אשר אראך" - מסירת נפשו ורצונו לרצון ה'.

ד. ועל-פי זה מובן למה נכתבו הפרטים לגבי מקום היציאה (מארצך וממולדתך ומבית אביך), ודווקא בסדר זה, מה-שאינך בנוגע למקום ההליכה לא נכתבו שום פרטים (הנדרשים כדי שיוכל להתכונן לכך), מלבד "הארץ אשר אראך" (בעתיד) - מכיוון שבעבודה של "לך לך" נדרשים שני עניינים הפכיים:

א) שילך ויצא ממצייאותו הקודמת, שלשם כך עליו לדעת אודות הפרטים העושים את מציאותו (ארצך, מולדתך ובית אביך), כדי שילך מהם. ובסדר מן הקל אל הכבד, לא זו אף זו: ההליכה צריכה להיות לא רק מ"ארצך" (טבע האדם מתולדתו), אלא גם מ"מולדתך" (מדות על-פי השכל), ויתירה מזו - גם מ"בית אביך" (מוחין, ושלימות האדם);

ב) להתמסר כולו (לרצונו של) הקב"ה (מסירות-נפש), כך שאינו חש ומרגיש לגמרי את רצונו הפרטי ונטיותיו הפרטיות, גם לא חשבונותיו וההכנות (לפי שכלו וטבעו) איך לגשת למקום חדש (על-ידי ידיעת תכונות וטבע המקום), כי אם הידיעה - "אל הארץ אשר אראך" - מסירות-נפש, שאינה קשורה בשום חשבונות.

עד שעניין הב' (מסירות-נפש) חודר בכל מציאותו (ארצך, מולדתך ובית אביך), כך ש"הארץ אשר אראך", נהיית "ארצך", כנ"ל. בזה יובן גם מדוע דווקא לאחר שאברם קיים "לך לך מארצך גו' אל הארץ אשר אראך" היה

"וירא ה' אל אברם גו' ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו" - מכיוון שעל-ידי "לך לך גו' אל הארץ אשר אראך", התאחד אברם עם רצון ה', באופן של "אראך" (ראיה), תכלית ההתאחדות כנ"ל (מה-שאינך עד אז היה עדיין ב"ארצך גו'"), ועל-ידי זה נהיה כלי ל"וירא ה'" אליו, עד באופן של ראיה [עד גם ל"וירא אליו ה'" (ראיה נעלית יותר) לאחר קיום מצוות מילה].

* * *

ה. על-פי הנ"ל מובן איך שהציווי לאברם "לך לך מארצך גו' אל הארץ אשר אראך" מציין את ההתחלה של סדר חדש בעבודת האדם בעולם³² - שעושה את העבודה לא (רק) מצד הגדרים שלו כנברא, אלא באופן של מסירות-נפש, רק כפי שהקב"ה מראה לו ("אל הארץ אשר אראך").

ומעשה אבות סימן לבנים³³, ועד יתירה מזו: בכוחה של החזקה דאברהם בארץ-ישראל - נעשית "הארץ אשר אראך" ירושה של אברהם אבינו לכל אחד מבני-ישראל ("לזרעך אתן את הארץ הזאת"), ועד שזה נעשה ארצו בפשטות (ולא רק "אראך" לשון עתיד), כידוע³⁴ שלכל אחד מבני-ישראל (עד סוף כל הדורות) יש חלק בארץ-ישראל³⁵.

ובעבודת האדם: "לך לך" של אברהם נהיה התחלת ההכנה למתן תורה (כנ"ל), כשבני-ישראל

32) ראה לקו"ש חכ"ה עמ' 48 ואילך, שזהו הטעם שמעלת אברהם בתורה מתחילה לא בסיפור מעלותיו ע"י עבודתו בכח עצמו, אלא עם "וירא ה' אל אברם לך לך גו'", ע"י ציווי ה' וקיום הציווי ע"י אברהם. וזהו החידוש של עם ישראל לגבי שאר האומות. עיי"ש בארוכה.

33) ראה תנחומא פרשתנו ט. רמב"ן פרשתנו יב, ו. וראה לקו"ש חט"ו עמ' 76. וש"נ.

34) ראה שו"ת מהר"ם ב"ר ברוך (דפוס פראג) סתקל"ו. ס' השטרות לר"י ברצלונני ע' 43. אוצר הגאונים קידושין ס' קמו ואילך.

35) ד' אמות (כ"ה ברוב המקומות שבהערה הקודמת) או אמה אחת (דרישה חו"מ סס"ז סקכ"ד).

ולהעיר מהרמז ש"אמה" הוא ר"ת "אלקינו מלך העולם", היינו שע"י עבודת ישראל מגלה ב"אמה" שלו - אלוקות (אלקינו מלך העולם), ובאופן של "אמה" אחת - בחי' יחידה, היא ניצוץ אחד שמתאחד עם בחי' יחיד שלמעלה.

תשע"ב (עמ' 15-16):

"אאזמו"ר היה מקורב מאד לכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש, שהיה מעריצו ומכבדו. פעם היה סכסוך בין מנהלי בית ספר לבנות בליובאוויטש והגיעו הדברים עד שהוצרכו ללכת לדינא. כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע הציע שילכו אל אאזמו"ר וכך עשו, ובין הדברים שפסק אאזמו"ר היה שבעל הבית של הבית ספר הרי הוא כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש. מיד אחרי קבלת הפסק דין צלצל המזכיר של כ"ק אדמו"ר ושאל בשמו האם הפסק דין הוא על-פי הרגש חסידי או על-פי דין תורה, וענה אאזמו"ר שהוא פסק על-פי דין תורה, וכ"ק אדמו"ר קבל את הפסק דין (שמעתי מאאמו"ר ז"ל).

ענין ארוך ומסובך במבט של שניות

"הערצתו של אאזמו"ר לכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש היתה נפלאה. בנוסף להערצתו הגדולה לקדושתו ולמנהיגותו של כ"ק אדמו"ר היה מלא התפעלות מגאונותו המפליאה, שהיה עד ראייה לזה, כפי שיעיד הסיפור הבא.

"בפנים הספר 'אמרי מרדכי' באות א' כתב אאזמו"ר באריכות אודות עניין 'ידיעה ובחירה' איך שאינם סותרים זה לזה. אמנם מכיוון שזהו עניין קשה, החליט לשלוח את העניין לכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש ולכ"ק האדמו"ר מהר"י מסאטמר זצ"ל. כעבור זמן מה קיבל תשובה חיובית מכ"ק האדמו"ר מסאטמאר אבל מכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש לא שמע כלום.

"כשנכנס פעם לכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש אמר לו אאזמו"ר ששלח איזה דבר תורה ולא קיבל שום תשובה. כ"ק אדמו"ר התנצל ואמר שאליו הדבר תורה לא הגיע, אבל אם יש לו העתק ישמח לראותו. לאאזמו"ר היה העתק בכיסו ונתנו לכ"ק אדמו"ר, ואדמו"ר עבר על דפיו (כמדומני שהיו שם ארבעה דפים) במהירות רבה, ואמר לאאזמו"ר שהעניין שכתב הוא נכון מאוד. לאאזמו"ר היה מזה קצת חלישות הדעת שכאילו כ"ק אדמו"ר רוצה לתת לו הרגשה טובה, כי לא האמין שכ"ק ראה

היטיב כל העניין בגלל המהירות שבה הסתכל כ"ק אדמו"ר בכתוב, והעיר לכ"ק אדמו"ר אודות זה ושאל אם אפשר לעבור על העניין. כ"ק אדמו"ר הסכים והתחיל לחזור לפני אאזמו"ר על העניין קטע אחר קטע, וגם הוסיף איזה הערות. כשיצא אאזמו"ר אמר שבאם לא היה רואה זה בעצמו לא היה מאמין שילוד אשה יכול לתפוס עניין ארוך ומסובך במבט של שניות (שמעתי מש"ב הרה"ח ר' שמואל שיחי' שפאלטר, ומדודתי מרת פייגא שתחי' פאסטען).

טרם יקראו ואני אענה

"בהמשך להנ"ל שמעתי שפעם נכנס אאזמו"ר לכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש ורצה לשאול שאלה על קטע בספר 'בני יששכר', ולפני שגמר לחזור על הקטע כבר התחיל כ"ק אדמו"ר לענות על שאלתו. אאזמו"ר, שעדיין לא שאל אפילו שאלתו, המשיך לשאול את השאלה, אמנם כ"ק אדמו"ר ענה לו לגמרי על שאלתו עוד לפני שהספיק לגמור, ואאזמו"ר היה בהתפעלות רבה מזה (שמעתי מהגאון הר"ר ישראל שיחי' פרידמן ראש-ישיבת 'אהלי תורה')."

תוצאות מפתיעות בבדיקת הספר-תורה

בחורף תשנ"ב פרסם הרה"ג הרב דוד-לייב גרינפלד, יו"ר משמרת סת"ם העולמית - הערה מעניינת ובה דייק בדברי כ"ק אדמו"ר בקונטרס שחילק הרבי אור ליום כ"ח במרחשוון תשנ"ב, אשר הוא זכה לקבלו בזכות פעלו בבדיקת הספר-תורה לקבלת פני משיח.

להלן דבריו בפתיחת ההערה (הערות וביאורים' אהלי תורה נ"י, גיליון ש"ק פ' ויחי חזק (תשנ"ב) תריב (ד')):

"הנני בזה להעיר הערה חשובה על הקונטרס 'סיום והכנסת ספר תורה' שחילק כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש ה' יאריך ימיו ושנותיו, באור ליום כ"ח במרחשוון האי שתא, ואשר זכיתי לקבלה היות ונתעסקנו בבדיקת הספר-תורה

גו" (מתוך מסירות נפש בכל הדורות שלפני זה (עד לזמן אברהם), כולל גם בעבודה של "עשה כאן ארץ ישראל", וכעת כבר נסתיים הכול, כפי שאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר שנתר רק "לצחצח את הכפתורים"³⁸, וצריך להיות רק "עימדו הכן כולכם"³⁹ - ללכת "אל הארץ אשר אראך" בפשטות, ושם גופא - בירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לבית המקדש השלישי, עד לתוך קודש הקדשים.

וללכת לשם יחד עם כל הבני בית, "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"⁴⁰, וכל הרכוש - כספם וזהבם אתם⁴¹, ועלי אחת כמה הבתי כנסיות ובתי מדרשות⁴², עם כל הקהילות, וכל המוסדות, וכל בני ישראל שנמצאים במוסדות אלו.

קהל גדול ישוּבו הנה - מכל ארצות הגלות, הולכים - ארו עם ענני שמיא⁴³ - "אל הארץ אשר אראך", "והיו עיניך רואות את מוריך".

(קטעים משיחות שבת פרשת לך-לך, י"ג במרחשוון ה'תש"ג. התועודיות תש"ג, כרך א', עמ' 327-337 - תרגום מאידיש)

38) שיחת שמח"ת תרפ"ט.

39) אגרות קודש שלו ח"ד עמ' רעט.

40) בא י' ט.

41) ישעי' ס, ט.

42) מגילה כט, א.

43) דניאל ז, יג. סנהדרין צח, א.

נהיו לעם הנבחר - עם כוח המסירות נפש (אותו מקבל כל יהודי מאברהם אבינו, כידוע שהוא פתח את צינור המסירות נפש) - שבהימצאם בגדרי העולם, ייצאו מעצמם, ממציאיותם הפרטית (ארצך, מולדתך ובית אביך), אפילו כשהמציאות היא קדושה - הן ב"ארצך" (טבע כפי שנולד) יהודי עם "חלק אלוקה ממעל ממש", והן ב"מולדתך" - מידות דקדושה, והן ב"בית אביך" - מוחין דקדושה - עדיין זוהי המציאות שלו, ויש לו את הכוח לצאת ממנה, להתמסר כולו ולהתאחד עם הקב"ה ("הארץ אשר אראך"), באופן שזה נהיה "ארצך"³⁶, וכך גם לפעול בעולם - ועד החיבור של עליונים ותחתונים, לעשות את העולם לדירה לו יתברך בתחתונים³⁷.

* * *

1. ויהירצון, שעלידי ההוספה בכל ענייני העבודה באופן ד"לך לך גו", מתוך מסירות נפש - נזכה כבר שכל בני ישראל ילכו תיכף ומיד "אל הארץ אשר אראך".

ובפרט ובהדגשה בדורנו זה - דרא דעקבתא דמשיחא, שבא לאחרי ריבוי העבודה (ד"לך לך

36) ד"ה כי כאשר תרע"ח. וראה פרי הארץ פ' וירא. לקו"ש י"ג עמ' 46 ואילך.

37) ראה תנחומא נשא טז. תניא פל"ו. ועוד.

לימודי חול בתלמודי תורה

ב'יחידות של הגה"צ רבי משה נתן נטע לעמברגר זצ"ל ממאקאווא, בעל 'עטרת משה', בלוויית קבוצה מתלמידיו וביניהם בנו ממלא מקומו הרה"צ רבי שמעון שליט"א, שהתקיימה בערב ראש חודש סיוון תש"ל, דובר אודות כמה נושאים:

א) נשיאת כפיים בצפון ארץ ישראל. ב) לימודי חול בתלמודי תורה. ג) ברכת כהנים. ד) ביאת הרבי לארץ ישראל.

בנושא לימודי חול בתלמודי תורה התבטא הרבי בנחרצות כי באמת היו לימודי חול צריכים להתקיים במבנה אחר (מהמבנה שבו מתקיימים לימודי קודש), והמורים צריכים להיות דווקא גויים.

[כשהעיר אחד הנוכחים שלא כן נהוג בבתי ספר של ה'רשת', הגיב הרבי כי בתי ספר אלו מיועדים לציבור אחר לחלוטין].

בעל 'עטרת משה' הציע שהרבי יבוא לארץ ישראל, כיוון שביכולתו לחולל גדולות ולקרב את בני ישראל לאמונה וכו'. הרבי הגיב שיבוא יחד עם משיח צדקנו (מתוך רשימת הדברים שתתפרסם בקרוב).

הרבי הוא בעל המוסד

הרה"ג המפורסם ר' מרדכי גרשון שפאלטר שימש כרב ומורה צדק בעיר סאניק שבפולין. אחרי השואה היגר לארצות הברית, ושם שימש ברבנות עד פטירתו בי"א בתמוז תשכ"ב.

הגאון מטשעבין מציין בהסכמה לספרו: "הכרתי את הרב המחבר זל"ה מהימים ההם בעת שהכל היה על מכונו ומעמדו ונחשב גם אז כגדול בתורה ויראה". בסדרת אגרות קודש יש מכתב אחד אליו (מכ"ד בניסן תשט"ז - אגרות קודש כרך יב עמ' תלב), אך על הערצתו הגדולה לרבי מספר נכדו, הרה"ג הרה"ח ר' שלום שפאלטר ראש ישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש במוריסטאון ניו ג'רסי, ב"דברים אחדים מאת המו"ל מהדורה חדשה" של הספר 'אמרי מרדכי' ו'עטרת מרדכי' (הופיע לראשונה בשנת תשכ"ט)) שהופיע בקיץ

לימודי התורה, כמו הענין שבו אנו דנין, והוא מנהג שאין בו חיוב מן התורה, שהבעל זן את האשה, שעל-זה אמרתי שאין כל מקום בשכל לחלק ולומר אחרת בהדינים המובאים בנ"ך בקשר לסיפור והנהגה, וגם בהם יש לומר שהנהגה אינה חיוב אלא רשות בעלמא (והרי פשוט שאי אפשר לומר שמוזנות האשה שעל הבעל - מדרבנן, למדין מזה שהאדון חייב במוזנות אשת עבדו מן התורה), ולא באופן דאסמכתא. וכמוכן שאין דינין דרבנן מובאים בחמשה חומשי תורה. ואסמכתא אינה מחדשת דין, ורק משמשת עניין של זכרון לדין שכבר ישנו...

ומבאר הרב יהודה לייב שפירא ('הערות וביאורים' א"ה כ' במרחשוון תשע"ב, עמ' 21) שדעת הרבי היא שכשהתורה חייבה איזה דין על יסוד מנהג, מסתבר שהמנהג נעשה דין, שהרי חייבים לעשות משהו מטעם מנהג זה, יותר מאשר אם נכתב בתורה סתם שנהגו לעשות באופן מסויים.

ולכן: באם במקום שיש חיוב כתוצאה מהמנהג, עדיין נשאר מנהג ורשות כשיטת הריטב"א, כל-שכן שכן צריך להיות בנדון שהתורה רק מספרת מנהג בלי איזה חיוב הבא כתוצאה מהמנהג. ולכן מקשה הרבי שלפי הריטב"א אינו מובן איך למדים כל הני הלכתא גברותא מזה שהתורה הביאה מנהגים אלו, הרי אפשר שנשארו רק מנהגים, כמכל-שכן מזה שחיוב הבעל לזון אשתו, והאב את בתו, לא נעשו חיובים, אף שהתורה חייבה חיובים אחרים על יסוד מנהגים אלו.

איגרותיו אלה של הרבי נדפסו בספרי אגרות קודש כרך יג עמ' תצב; כרך יד עמ' עב ועמ' קכד; ולפני כן בלקוטי שיחות כרך ו, עמ' 322-324.

באותו מאמר ('הערות וביאורים' שם) חושף הרב שפירא פרט מעניין: בשעה שהוכן לדפוס כרך ו' של 'לקוטי שיחות' [=ב'פתח דבר' צויין: "יד כסלו תשל"ג"], הכניסו לרבי גם מכתבים שישולבו ב'הוספות' ל'לקוטי שיחות'. והנה, במכתב האחרון והשלישי הנ"ל, הוסיף הרבי ציון מיוחד לדברי הריטב"א אחרי המילים - "ואסמכתא אינה מחדשת דין": "(אבל עיין ריטב"א ראש השנה טז, א)".

וב'אגרות קודש' הדפיסו את המכתב מהמקור, ולא ידעו אודות הוספה זו, ולכן היא נשמטה באגרות קודש כרך יד.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 276 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 140 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

ירושת ארץ עשר אומות

'רכוש גדול' בגאולה הקרובה

מצד התגברות החושך בדורות האחרונים בכלל ובזמן האחרון בפרט – נעשתה בגבול הקדושה תנועה של ריבוי והתפשטות ביותר, כדי לגרש את החושך (כיוון שמציאות הקדושה אינה מניחה התגברות החושך). ומטעם זה נתגלתה תורת החסידות בדורות האחרונים דווקא. וכידוע המשל של אדמו"ר הזקן מבזבזו האבן היקרה שבכתר המלך, כדי להציל את חייו של בן המלך כו'.

ומזה מובן גודל ההכרח שבלימוד תורת החסידות – כיוון שכדאי למלך לאבד את האבן היקרה שבכתר המלכות, בהכרח לומר שאי אפשר בלאו הכי, שכן, אילו היתה איזה עצה אחרת, היו משתמשים בה, ולא היו מאבדים האבן היקרה שבכתר המלך!

ועוד זאת – שכללות גילוי תורת החסידות בדורות האחרונים הוא התחלת גילוי המשיח, והיינו, ש"חשף הוי" את זרוע קדשו" והתחיל לגלות את הגילוי דמשיח.

ובהקדמה – שבגאולה העתידה יהיה עניין ה"רכוש גדול", במכל שכן וקל וחומר מיציאת מצרים (שלא היתה גאולה שלימה, אלא גאולה שיש אחריה גלות), שבה נאמר "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול".

וה"רכוש גדול" הוא הריבוי וההוספה בתורה – כפי שמצינו (אפילו) באחאב ש"מחמד עיניך" קאי על התורה.

וב"רכוש גדול" גופא – יש אבנים טובות שצריכים להיות "מבין" לידע ערכם, כי כאשר אדם פשוט (שאינו "מבין") מסתכל עליהם, חושב הוא שהם אבנים פשוטות, כיוון שהיוקר שבהם הוא בהעלם; ויש אבנים טובות שכל מי שמסתכל עליהם, גם מי שאינו "מבין", רואה מיד שהן אבנים יקרות ביותר.

ודוגמתו בנוגע לתורת החסידות – שלא צריך להיות "מבין" כדי להעריך את היוקר שבה. צריך רק להסתכל, "אך קוק טאן", על כל פנים "כחודה של מחט", ואז רואים מיד במה דברים אמורים.

(תורת מנחם התשי"ג כרך ז, עמ' 332-333)

לכל יהודי חלק בארצות קיני קניזי וקדמוני

כיוון ש"לזרעך נתתי את הארץ הזאת גו' את הקיני את הקניזי ואת הקדמוני וגו'" היא הבטחה מפורשת בתורתנו הקדושה, שיש בזה התוקף של "דבר ה' זו הלכה" – נעשה כבר על-פי התורה ההליכה (הקשורה עם הלכה) למעמד ומצב של ירושת קיני קניזי וקדמוני. היינו, שגם בזמן הזה ששטח ארצות אלה (שישנו בקיומו בגשמיות ואפילו בחומריות) הוא בשליטת אינם יהודים, שייך הוא לבעלותם של בני-ישראל.

ובפרט על-פי הידוע שגם בזמן הגלות (כש"גלינו מארצנו") יש לכל אחד ואחד מישראל חלק בארץ, אמה אחת או ד' אמות, כפי שמצינו לדינא בנוגע לכתיבת פרוזבול על הקרקע שגם בזמן הזה סומכין על החלק בארץ שיש לכל אחד ואחד מישראל. ויש לומר שכן הוא גם בנוגע לארץ קיני קניזי וקדמוני.

ומזה מובן שירושת ארץ עשר אומות היא ב"מזומן", וצריך רק שכל אחד ואחד יושיט ידו וייטול חלקו בארץ – בדרכי נועם ובדרכי שלום.

(התועודיות התשי"ב כרך א, עמ' 251-252)

בעולמה של תורה

טרם הדפסת מכתב לבעל 'משנה הלכות' הוסיף הרבי ציון לריטב"א במסכת ראש השנה • ניצוצות מ'חידות' של בעל 'עטרת משה' ממאקאווא וממלא מקומו בשנת תש"ל • דיוק של יו"ר משמרת סת"ם העולמית בהתבטאות הרבי בשיחה – בעקבות הבדיקה והתוצאות הטובות בספר התורה לקבלת פני משיח • ומדוע הזכיר הרבי כדוגמה את הפסוק "ושוסעת שסע" דווקא?

מנהג הכתוב בתורה – דין או רשות?

התכתבות מיוחדת התנהלה בין הרבי והגאון רבי מנשה קליין, בעל 'משנה הלכות', בעניין מנהג הכתוב בתורה. במהלך ההתכתבות שהחלה בחודש אלול של תש"ז ונמשכה בחודש מרחשוון תשי"ז, כתב הרבי במכתב הראשון:

מעולם נתקשיתי בסברת הרמב"ן והריטב"א, כי על-פי"ז בטלי כמה ילפוטא בדברי רבותינו זכרונם לברכה. ולדוגמא מנה ליה כל הני הלכתא גברותא (ברכות לא, א) ... ועוד.

ביאור הדברים: כתב הריטב"א בקידושין כב, א, והקשה על חיוב האדון כפי הנאמר – "רבו חייב במזונות אשתו": וכי תימא והא אמאי, כיון שהוא [הבעל] אינו חייב במזונותיה מן התורה, לא מחייבא תורה לאדון מה שאין העבד חייב ומשועבד. ואיכא למימר דכיון דסתמא דמילתא כל אדם זן ומפרנס אשתו ובניו, רצתה תורה שלא יפסידו מפני מכירתו. ועל-דרך-זה כתב הרמב"ן בפירושו על החומש.

ומקשה הרבי: במסכת ברכות לומדת הגמרא הלכות יסודיות מהנהגתה של חנה, המתוארת בשמואל א (א, יג), "וחנה היא מדברת על לבה –

מכאן למתפלל שצריך שיכוון לבו", "רק שפתותיה נעות – מכאן למתפלל שיחתוך בשפתיו", "וקולה לא ישמע – מכאן שאסור להגביה קולו בתפלתו", "ויחשביה עלי לשכורה – מכאן ששכור אסור להתפלל".

ואם מנהג האמור בפסוק – לאור דברי הריטב"א והרמב"ן – יתכן שאינו אלא רק מנהג ורשות, אולי נהגה כן חנה, אבל אין זה חיוב? ובמכתב השני:

הנקודה היא: מנהג המובא בתנ"ך, הרי זה הוראה שמחויבים בו או שיכול להיות רק בדרך סיפור ונשאר רשות. ואם-תימצי לומר כסברא האחרונה, הרי מובן, שכשם שאי אפשר ללמוד חיוב דאורייתא במנהגים המובאים בתורה, כמו-כן אי אפשר ללמוד חיוב מדברי קבלה ומדרבנן במנהגים המובאים בדברי קבלה, ופשוט אשר לכן הוקשה לי כנ"ל.

ובשלישי:

במה שכתבתי אני דאם תימצי לומר דהנהגה המובאת בתנ"ך אין הנהגה תמיד פסק דין, כי אפשר שאינה אלא בדרך סיפור, כמובן אין בזה נפקא מינה בין סיפור אשר בחמשה חומשי תורה ובין סיפור אשר בתנ"ך, ומקשה [=הגר"מ קליין] על זה שמצינו כמה תקנות חכמים אשר אסמכוה אקרא, ואינו מובן איך מפרין זה סברתו שהיא בנוגע לאופן